

Projekt Dalarnas Flora

Vad är egentligen Dalarna för något?

Landskap och län

De flesta känner till att Dalarna inte är riktigt samma sak som Kopparbergs län. Men vari skillnaderna exakt består blir ofta föremål för grubbel. Att Hamra och Orsa finnmark ligger i Dalarna, men hör till Gävleborgs län, vet nog de flesta, liksom att en rejäl flik av Kopparbergs län kring Storfjäten-Häggsberget-Fornfjället tillhör Härjedalen. Dessa skillnader är tydligt markerade på de flesta kartor. Men när vi nu ska ge oss i kast med landskapet Dalarna sådant det sett ut sedan urminnes tid, visar sig de flesta kartor vara odugliga och visa fel!

När länsreformerna på 1600-talet alltmer kom att överflytta makten, rättsskipningen och skatteadministrationen från landskapen till länen, påbörjades en aldrig upphörande omstuvning av gränserna för dessa nya politiska enheter. Landskapsgränserna är historiska och geografiska och har vuxit fram naturligt och kan därför inte ändras. Länsgränserna däremot, är till största delen skrivbordsprodukter och alla gränsändringar som gjorts sedan 1600-talet är därför länsgränsändringar.

År 1806 överfördes nästan hela Äppelbo finnmark, det sk Liljendals bergslag, till Värmlands län. Den gamla landskapsgränsen förblev dock orubbad. I Dalarts Flora uteslöt Erik Almqvist området, eftersom det ligger i Rämens socken. Men dalagränsen löper än idag orubbad över Talås röse väster om Liljendal. Det innebär att drygt 100 km² skogsland, myr och sjö kring Lönnhöjden, Höksjön och Skärfjällen ligger inom DABS' domäner, liksom Liljendals bruk och 24 finntorp. En hel pilotruta har dessutom helt slumpmässigt råkat hamna just här. Rutan heter 12E 5a. Först till kvarn...

Fler anomalier

För de DABS:are som även är medlemmar i DOF, Dalarnas Ornitologiska Förening, har den lilla avvikelserna mellan landskap och län omedelbart söder om Grängesberg knappast kunnat förbigås. Här ingår ett ca 30 km² stort område i Västmanland i Kopparbergs län (däribland den förnämliga fågellokalen vid Hötjärn). Här ska vi alltså undvika att göra samma misstag som DOF och ge oss ut på grönbeta i fel landskap. Det innebär att sjön Hörken med omgivning är uteslutet från inventeringen.

I östra Särna och i norra Älvdalens skjutfält gränsar ytterligare två avvikande områden till varandra. Öster om Granåsen har en bit av Dalarna hamnat i Jämtlands län, medan gränsen söderut bildar ett djupt hugg söder om Stor-Höktanden. Detta hugg innefattar bl a urskogsområdet Norra Trollegrav, som alltså ligger i Härjedalen men hör till Kopparbergs län. Endast på Lantmäteriets länskarta i skala 1:250 000 finns alla gränserna prydligt utritade. Se vidare om gränsfrågorna i Dalarnas Hembygdsbok 1978.